

PsittaScene

EXTRA BIJLAGE BENELUX

Van de directeur

Toen de foto van het “gezin van vijf” arriveerde – van drie pas uitgevlogen Blauwkeel ara’s met hun ouders (zie pagina 6) – gaf dat precies weer wat een fantastisch jaar het was geweest voor ons project in Bolivia. Met ieder nieuw seizoen hebben we nieuwe technieken ontwikkeld en de oude verfijnd, waardoor het veldteam elk nestelende paar en hun jongen effectieve bescherming en ondersteuning kon geven. Tegelijkertijd komen we tot de ongelukkige conclusie dat feitelijk elk nest de ter beschikking staande bescherming nodig had om te slagen. We zijn er nog niet, maar het zeker dankbaar zóveel paren hun nesten te zien verlaten met jongen op sleeptouw. Na een overlappende maand afgelopen zomer, gaf Toa Kyle de regie van het Blauwkeel project over aan een Argentijnse wetenschapper Igor Berkunsky genaamd. Tegen het eind van het seizoen werd Igor omringd door een voortreffelijke groep assistenten en vrijwilligers van over de hele wereld – 23 mensen uit niet minder dan 9 landen! Om een indruk te geven van de inzichten en kwaliteit in dit nummer van PsittaScene, zijn we blij een verzameling van artikelen over de Blauwkeel ara op te nemen, elk met een unieke visie. Twee andere artikelen ronden dit nummer goed af. Eén van een Braziliaanse afstudeerder, Thiago Orsi, die zijn werk voor de Goudparkiet presenteert met wat overweldigende foto’s die we nog nooit van deze vogels hebben gezien. En het tweede artikel, een nieuwe kijk op wat onze vogels mogen verwachten, geschreven door één van de meest begaafde en bedachtzame leiders tegenwoordig op dit gebied, Professor Susan Friedman. Ik hoop dat je net zo geniet van deze PsittaScene als ik dat heb gedaan, en ik vraag of je even de tijd wilt nemen om ons te laten weten wat je hier allemaal van denkt – reacties van leden is net zo welkom als behulpzaam. Jamie Gilardi directeur

Kanttekening

Omdat de Blauwkeel ara nu de meest zeldzame wilde ara ter wereld is, is ons werk voornamelijk gericht op het helpen van bekende paren bij het met succes grootbrengen van de jongen. Om meerdere redenen – van regenval tot het verliezen van eieren aan toekans – lijken bijna alle nestpogingen te mislukken zonder rechtstreeks en aanhoudende tussenkomst van dit team van toegewijde beschermers. In dit nummer vertellen onze projectleider en vrijwilligers hun verhalen over het afgelopen broedseizoen.

Beginners geluk (pag. 3)

Door Igor Berkunsky

Het was ons eerste bezoek in het veld en mijn eerste confrontatie met de Blauwkeel ara’s. Ik was “ingewerkt” door Toa Kyle, de voorgaande projectleider van de Blauwkeel ara’s. Na een paar

foto’s te hebben genomen en een paar nestboxen te hebben bezocht, zagen we een paar dat interesse leek te hebben in een dode palmboom. Ik zei: “Hé Toa, het lijkt wel een nest. Wat denk jij?”

Toa stelde voor een schuilplaats te zoeken bij de boom en te wachten op de vogels. Ik bracht méér dan een uur door wachtend onder een bosje en uiteindelijk kwam het paar. Ik wachtte tot de vogel die de

plaats bewaakte wegvloog en ik ging geruisloos weg. Later klommen we in de boom en vonden het eerste ei van het seizoen! Het nest bracht 3 jongen voort. Ik was zó gelukkig met mijn beginners geluk! Jammer genoeg herhaalde dit geluk zich niet en de nesten die volgden kwamen niet zo gemakkelijk, maar ze kwamen.....

TOEN DE WORLD PARROT TRUST me vroeg om het Blauwkeel ara beschermingsproject te leiden, dacht ik dat het een droom was. Na 10 jaar werken met Blauwvoorhoofden *Amazona aestiva*, Blauwkop aratinga's *Aratinga acuticaudata* en Monnik-of Muisparkieten *Myiopsitta monachus* in Argentinië, zou ik in Bolivia zijn, om te werken met de meest bedreigde ara ter wereld. Mijn zorgen waren evenredig. Zelfs al had ik jarenlang nesten gecontroleerd, ik had dit altijd uit een wetenschappelijk oogpunt gedaan – een observatie van een wilde situatie. Nu voelde ik een enorme verantwoordelijkheid. Met de Blauwkeel ara's zouden we moeten handelen – beslissingen nemen en omgaan met ze. Alles zou gericht zijn op het vermeerderen van hun wilde populatie. WE hebben maar 80 stuks geïdentificeerd in het wild, en het is heel goed mogelijk dat de totale populatie niet meer dan 200 stuks is. Alles wat we doen (goed of slecht) zou een betekenisvolle invloed kunnen hebben op de soort. Dit alles trok me aan en baarde me tegelijkertijd zorgen. Ik zocht mijn beste assistent uit, Federico Kacoliris, en we gingen naar Trinidad om Toa te ontmoeten.

We brachten méér dan een maand door met Toa en hij toonde ons alle plaatsen die hij kende waar Blauwkeel ara's waren. We bezochten nesten en nestboxen, en we ontmoetten all de veeboeren

die bij het project betrokken waren. Gelukkig is Beni (het Boliviaanse departement of staat waar het project zich bevindt) is niet zo drukkend als het Chaco gebied in Argentinië, waar ik aan was gewend.

We hebben een rechtstreekse aanpak: het vinden van zoveel mogelijk nesten als maar kan en doen alles om het succes van het nest te garanderen. Om dit doel te bereiken moeten we elk nest in de gaten houden, iedere dag gedurende 4 maanden tussen het leggen van de eieren en het uitvliegen. Intussen moeten we oude nestholtes en nesten repareren en zelfs bijen uit sommige nestholten verwijderen. Niets van dit alles is gemakkelijk in een omgeving als Llanos of Moxos. Hier, in het droge seizoen, resulteert de combinatie van intense hitte, stof en rook in hete grauwe dagen. Bij de eerste regen klaart de lucht op, maar een ander probleem komt tevoorschijn – overstroming. Tegen begin december zijn alle toegangen overstroomd, en in januari is er maar één weg berijdbaar voor een truck. Aan het einde van het seizoen, worden trucks en vliegtuigen niet langer gebruikt en we moeten ons verplaatsen in boten!

Jammer genoeg zijn Blauwkeel ara's noch beschermd door een park of een reservaat. Hun bescherming is totaal afhankelijk van de veeboeren die eigenaar zijn van het land waar de ara's leven. Gelukkig begrijpen sommige veeboeren de situatie en doen mee aan het beschermingsproject. Dankzij hen is het mogelijk kampen op te zetten dicht bij de nesten om ze te bewaken. Onze goede resultaten waren het rechtstreekse resultaat van steun van de boeren.

EEN ONGELOOGLIJKE INSPANNING VAN HET TEAM droeg bij aan de uitstekende

resultaten. Alle veldactiviteiten werden gecoördineerd met behulp van twee veldassistenten, Federico en Carmen, en twee enthousiaste veldwerkers, Vicente en John. Maar zoals je kunt voorstellen, vijf mensen zijn niet genoeg om 12 werkgebieden te overlappen! We haalden hulp, niet alleen uit Bolivia, maar ook uit Canada, Amerika, Colombia, Peru, Uruguay, Argentinië, Spanje en Nieuw Zeeland. Vrijwilligers hielpen met het bewaken van de nesten en zoeken naar nesten, repareren van holtes en alle mogelijke logistiek. Ze hielpen tevens met het voeren van de kuikens en gezondheidscontroles. Dankzij de hulp van vrijwilligers bouwden we 4 kampen en runden 12 actieve nesten. Sommige vrijwilligers zoals “de Kiwi's” (Brent en Francesca) verdienen een speciale vermelding, omdat ze de gave van hun ervaring meebrachten van een scala van ervaringen uit papegaaien beschermingsprojecten (zie pagina 7).

HET BROEDSEIZOEN VAN 2007-2008 was zelfs meer succesvol dan het laatste seizoen, wat het meest productieve was tot op dat moment. Vijf Blauwkeel aranesten vlogen uit met een totaal van 10 kuikens, de meesten hiervan eind december/begin januari. We reduceerden de sterfte door ondervoeding tot nul, terwijl we het overleven van de kuikens vermeerderden en het gemiddelde aantal uitvliegers per nest. In vergelijking met de seizoenen 2004 en 2005 verdubbelden we het gemiddelde aantal uitvliegers per succesvol nest. Deze successen zijn het resultaat van meer dan 5 jaar onafgebroken werk van de World Parrot Trust voor de Blauwkeel ara's in Llanos de Moxos en laten zien dat onze totale managementtechnieken zich terugbetalen.

We vonden 10 broedparen die eieren legden en twee hiervan deden een tweede poging voor in totaal 12 actieve nesten (twee maal het gemiddelde van voorgaande seizoenen!). De helft van deze paren waren succesvol en brachten 10 kuikens voort! Dit aantal uitvliegers zou in bijna onmogelijk te bereiken zijn in natuurlijke omstandigheden. Predatie blijft de grootste oorzaak van het mislukken van nesten.

Drieënveertig procent van de actieve nesten van 2004 tot 2007 (4 broedseizoenen, 30 actieve nesten) werden geroofd. Dit seizoen werd eenderde geroofd (4 van de 12) actieve nesten, meestal tijdens de incubatietijd. We verloren één nest tijdens het grootbrengen van de kuikens en dat kwam door predatie.

AAN HET BEGIN van dit broedseizoen (het tweede jaar met gebruik van nestboxen), werd 67% in beslag genomen door bijen, en slechts 20% door vogels, twee door Fluiteenden *Dendrocygna autumnalis* en één door een Steenuil *Tyto alba*. We verwijderden bijen van 5 boxen, verplaatsten één box en hingen drie nieuwe kunstnesten (één box en twee PVC nesten). Twee van onze nestboxen werden bezet door Blauwkeel ara's. Eén paar gebruikte een nestbox voor twee broedpogingen. De box had volop bijen in het begin van het seizoen, maar nadat we ze hadden verwijderd, begonnen de Blauwkeel ara's het nest te bezoeken en besloten ze zelfs om een nieuwe ingang te maken op de bodem van de box. Met onze hulp, leverde deze box uiteindelijk een legsel van 3 kuikens op!

In nesten van de Blauwkeel ara komen meestal méér dan één kuiken uit, maar slechts één vliegt er uit. Deze natuurlijke broedvermindering treedt op in de eerste twee weken van het

broedproces. Dit is een normale situatie bij ander arasoorten, maar is een serieus probleem voor de Blauwkeel ara's omdat hun populatie bedreigend laag is. Het is van belang dat ieder kuiken overleeft wat op natuurlijke wijze uitkomt. Het simpelste verweer is om de kuikens te voeren tijdens de meest kritieke periode. We voeren de kuikens in bijna alle nesten. De regelmaat van voeren hangt af van wat de kuikens nodig hebben. In de meeste gevallen worden alle kuikens iedere dag gecontroleerd. We wegen ze bij elk bezoek om zodoende er zeker van te zijn dat ze in gewicht toenemen. We voeren de kuikens elke keer als het nodig was. Een paar dagen voeren was meestal genoeg. De meeste kuikens werden twee keer per dag gevoerd, maar in sommige gevallen voerden we ze bij tot wel zes keer per dag. Na één of twee weken van voeren, in de meest bedreigende periode, kregen de kuikens het lichaamsgewicht dat ze nodig hebben om te concurreren met hun oudere broertjes/zusjes. Vóór 2007 stierf meer dan de helft van alle nestlingen (57%) dat uitkwam, de meesten (75%) in de eerste week. We brachten dit aantal terug tot nul. In 2007 stierf geen enkel kuiken vanwege de honger.

De Blauwkeel ara's ondergaan alle risico's die in verband staan met kleine populaties en de noodzaak om het aantal van de populatieomvang te vergroten is duidelijk. Met een populatieomvang van 150-200 stuks kon iedere natuurlijke catastrofe of epidemie een natuurlijk uitsterven veroorzaken. We zijn van mening dat het erg belangrijk is om door te gaan met het bewaken van de wilde populatie. We denken dat we kunnen doorgaan met het vermeerderen van de reproductiecijfers van de

Blauwkeel ara d.m.v. simpele managementtechnieken. Maar de urgentie voor een kweek in gevangenschap & reïntroductie plan wordt steeds groter. Ideaal zou zijn om een programma voor kweek in gevangenschap op te zetten, wat ter plaatse wordt geleid, en gecoördineerd wordt met het bewakingsprogramma van de nesten in het wild, zodat kuikens die uitkomen bij vogels in gevangenschap in wilde nesten kunnen worden gelegd. Andere introductieprogramma's bij papegaaien vertoonden onderlinge socialisatieproblemen, waarschijnlijk door het vrijlaten van volwassen en/of jonge vogels. De beste opzet in dit geval, kuikens uitgebreed in gevangenschap kunnen worden gelegd in wilde nesten 2-3 weken voor het uitvliegen. Deze benadering zou ze natuurlijke socialisatie geven wat de beste manier is om ze in het wild te introduceren. Uiteindelijk kan het mogelijk zijn om 3 kuikens in alle wilde nesten te hebben. ANDERE KWESTIES waar ik aan zou willen werken zijn het identificeren van rovers en bewaken van jongen. Het gebruik van camera's in actieve nesten zullen ons helpen bij het zien welke rovers het nest bezoeken en zal ons ook helpen bij het controleren van het gedrag van de oudivogels. Het volgen van de jongen is belangrijk omdat al onze pogingen het aantal uitvliegers te vermeerderen kan nutteloos zijn als de jongen niet overleven tot de broedleeftijd. Hoewel we regelmatig uitvliegers ringen, is het heel moeilijk ringen aan de vogels te zien in het wild. Als laatste het gebruik van transmitters met GPS of satelliet technologie kan ons het gedrag van een hele familie Blauwkeel ara's laten zien – hoe groter hoe beter!

Nieuwe soorten, nieuwe eisen (pag. 7)

Door Brent Barrett en Francesca Cunninghame

De unieke gelegenheid om deel te nemen in het Blauwkeel araproject en het team van de World Parrot Trust was te goed om te missen. Intensief gewerkt hebbende met kritisch bedreigde papegaaien in Nieuw Zeeland (Kakapo *Strigops habroptilus* en Oranjevoorhoofd parkiet *Cyanoramphus malherbi*) en Australië (westelijke grondpapegaai *Pezoporus wallicus* en Oranjebuik parkiet *Neophema chrysogaster*) waren we benieuwd naar de managementmogelijkheden bij andere complexe omgevingen. De grondprincipes van soortenbescherming zijn relatief simpel. Je moet alle populaties lokaliseren en in kaart brengen, de habitat en enkelingen in slechte conditie beschermen en mensen opleiden in de methodes voor hun toekomstige bescherming. Hier eindigt het eenvoudige. De eisen aan beschermingsmanagement zijn talrijk. De omgeving kan geestelijk

en lichamelijk uitdagend zijn. Er is vaak een gebrek aan kennis van beschermingseisen en methodes. En natuurlijk zijn er vaak beperkte middelen zoals tijd en manuren. Bijna alle projecten kennen deze problemen en de kunst is hoe deze te overwinnen. Het Blauwkeel(BTM) araproject heeft ontelbare vaardigheden ontwikkeld om deze eisen te overwinnen. Dit houdt in het werken met vrijwilligers van over de hele wereld, een goede relatie onderhouden met de lokale bevolking en NGO's en nieuwe strategieën ontwikkelen om nieuwe eisen te bestrijden. Ondanks een heleboel voorgaande en nieuwe kennis is er nog steeds veel te leren over deze bedreigde soort wat essentieel is voor zijn overleven. In de nabije toekomst is het noodzakelijk om:

1. Het overleven maximaliseren van alle kuikens zodat 1005

- van de bewaakte kuikens uitvliegen.
2. Alle bezette eieren beschermen tijdens de erg kwetsbare broedtijd en groeitijd. Dit zal dezelfde stoïcijnse toewijding vereisen van managers, medewerkers en toegewijde vrijwilligers d.m.v. gebruik van slimme beschermingstechnieken, zoals handopfok, pleegouders en schouwen van eieren. Het resultaat zal een maximale productiviteit zijn die de zwakke populaties zal vermeerderen wat de genetische informatie van de soort zal veilig stellen. We hebben veel plezier gehad in onze tijd bij het Blauwkeel ara project. Het werken met het team en de dieren was werkelijk lonend en we hopen terug te komen om in de toekomst weer te helpen.

Vliegen of vallen (pag. 8)

Door Sarah Faegre, vrijwilliger

19 december 2007

Het is 6 uur 's morgens als ik aankom op de schuilhut. Ik heb dit Blauwkeelaranest nu een maand lang iedere dag bewaakt. Afgelopen week heeft Goliath, het grootste van de twee kuikens, zijn kop uit de nestingang gestoken. Kort na zonsopgang kijk ik toe als hij naar de ingang klimt en om zich heen kijkt. Af en toe ontsnapt een kreet uit zijn bek. Om 8.00 uur als zijn ouders rusten in een nabije boom, onderneemt Goliath zijn eerste voorzichtige stappen uit de nestholte. Hij wankelt boven de nestingang op stijl gebogen stam en begint met zijn vleugels te klapperen. De

daaropvolgende uren kijk ik toe als de ouders aandacht aan hem besteden. Zijn ouders vliegen naar de tak boven hem en wordt direct moediger, terwijl hij langs de stam naar de eerst gevorkte tak klimt. Hij buigt zijn kop tot zijn bek de bast raakt, zijn ogen half gesloten, veren uitgespreid om het voorzichtig bijten van zijn ouders te vergemakkelijken. Ze strijken zijn vleugeltips en knabbelen aan de kleine veren en kale huid rond zijn ogen, zo verder naar beneden naar zijn buik. Het kijken naar deze drie gezamenlijk is één van de mooiste voorstellingen die ik ooit heb gezien in de natuur.

Intussen schijnt Manu (het jongere kuiken) zich enorm verlaten te voelen, terwijl hij in de nestingang zit en luid krijs. Mamma klimt langs de stam naar beneden en gaat de ingang binnen om Manu aandacht te geven terwijl Goliath onvermoeid hoger klimt. Hij staat op het punt de volgende vork te bereiken, met pappa vlak achter hem als hij uitglijdt..... Hij klappert uitzinnig, maar hij is te laat. Hij belandt in een bosje bromelia's aan de voet van de stam. Pappa staart simpelweg naar beneden als het kuiken krijs van beneden. Mamma steekt haar kop uit het nest en de babysitter (ik)

springt uit de schuilplaats en het gevallen jong gaat helpen. Als ik naderbij kom, krijsen de ouders van angst en cirkelen meerdere keren rond de nestboom voordat ze het gebied verlaten. Goliath krijst en probeert weg te vliegen maar zijn vleugels helpen nauwelijks om zijn vaart te zetten als hij van me weg waggelt. Ik pak hem voorzichtig op en hij kalmeert. Geluksvogel Goliath heeft een fanclub over de hele wereld, dus zal hij de enige van de paar wilde papegaaien zijn die een tweede kans krijgt uit te vliegen. Ik zet hem terug in de nestboom en keer terug naar mijn schuilplaats. Er is absolute stilte door de kuikens voor meer dan twee uur en ik hoop dat ze zullen blijven zitten. *20 december 2007*
Ik kom aan bij de schuilhut om 7.00 uur 's morgens zie één kuiken zijn kop uit de nestingang steken. Is dit Goliath of is hij al uitgevlogen? Zit hij hoog in de

boom met zijn ouders? Kan hij gisteren uitgevlogen en opgegeten door een vijand? Om 7.15 uur trekt het kuiken zijn kop terug en ik blijf achter starend naar nestingang me afvragend.... Om 7.38 uur hoor ik dicht bij de bekende, jengelende roep van ouders samen met het kuiken. Mijn nieuwsgierigheid is overweldigend en ik sluip uit de schuilhut om te kijken. Goliath is bij hen zich vastklemmend aan een gevaarlijk hangende tak in een kleine, scheve Motacupalm. Hij kijkt naar me blijkbaar minder bezorgd over mijn aanwezigheid als over zijn problematische situatie. Hij probeert hoger te klimmen, verliest zijn evenwicht en klappert wanhopig met zijn vleugels, terwijl hij terug klauterend naar zijn tak. "Wat zal ik doen?" vraag ik me af. Ik wil de familie niet storen bij dit uiterst gevoelige moment, maar ik kan een Blauwkeelara niet in zo'n kwetsbare positie laten zitten. Mijn

oplossing? De verplaatsbare Blauwkeel babysit unit (m.a.w. de verplaatsbare schuilhut). Ik verplaats zachtjes in een kwartier tijd mijn schuilhut. Ik vraag me af hoelang hij al in deze boom zit? Het lijkt of hij vanaf de grond omhoog is geklommen. Als hij voor de tweede keer is gevallen, kan hij opnieuw vallen? Ik denk echt dat dit magere kuiken, met een stompe staart niet kan vliegen, nu is hij zich aan het klaar maken om te gaan vliegen. Ik klik mijn camera in videostand me afvragend "Wil ik écht een video van een Blauwkeelara kuiken wat te pletter valt op de grond?" En dan met alle kracht in zijn lijf, zet Goliath zich af van de tak en vliegt, rechtstreeks door de bomen en uit het zicht, zijn ouders vlak achter hem. En dus, om 8.45uur, de ouders en hun nieuw uitgevlogen jong verdwijnen als schaduwen over de gouden savannen.

Een welkome bezoeker (pag. 9)

Door Dave Cruz, Minnesota Zoo

De Blauwkeelara heeft me mijn hele vogeltrainingcarrière geïntrigeerd. In november 2007 had ik de mogelijkheid om het Blauwkeelara project van de World Parrot Trust te bezoeken. Ik was helemaal voorbereid om ontvangen te worden als een "buitenstaander" of een bevoorrechte gast die op armlengte zou worden gehouden en verre van de werkelijke actie. Ik wilde er met volle vaart tegen aan gaan, maar ik wist dat ik mijn enthousiasme moest temperen. Ik moest "chillax" zoals mijn dochter Kendra zou zeggen (dat is een combinatie van "chill" en "relax" voor diegene die geen ultramodern tien jaar oude dochter hebben om je op de hoogte te houden).

Te constateren dat mijn opwinding 100% onwaar was, is een onderschatting. Ik werd verwelkomd in de goedlopende machine van goedgeluimde professionals en zat onmiddellijk in de hitte van dit project. Vanaf het moment dat ons kleine vliegtuig voor vier personen in het modderige veld landde dat diende als landingsstrip, was ik gewoon een nieuw lid in een uitgebreide, hardwerkende familie. En ik bedoel hardwerken. Men vertelde mij dat onze bushpiloot niet zou terugkomen om ons op te pikken voordat we wat reparaties hadden uitgevoerd aan de "landingsbaan". We gingen met machetes aan het werk, eigengemaakte shovels en schoffels. Dat is nu mijn soort inwijding.

Dit project beslaat veel grond. Het terrein is verre van gemakkelijk en het er doorheen trekken om deze nesten te bereiken is zwaar. Ik was gewaarschuwd voor uitdroging in de verzengende hitte van de namiddagzon, maar nam dit niet ter harte totdat ik terug naar het kamp geholpen moest worden door mijn nieuwe teamgenoten. Ik leerde die les heel snel en mijn lichaam wende snel aan de omstandigheden. Ik genoot van de uitdaging van het trekken en klimmen. De sensatie van het ontdekken van plaatsen die de meeste mensen nooit zullen zien, is één van de hoogtepunten in mijn leven. Maar één van de moeilijkste dingen voor mij om te beheersen, was het wachten.

Ik was niet voorbereid op de lange perioden wanneer de seizoenregens zó hevig zijn dat alles wordt opgeschort. Ik wist niet dat het zó hard en zó lang kon regenen. Het wachten en de zorgen om de veiligheid van de broedende ara's en hun eieren en kuikens in verschillende stadia van ontwikkeling was meer dan ik dacht te kunnen verdragen. De rest van het team was al tijden door dit stadium heen. Ze wachten de storm af in hangmatten, terwijl ze plannen maakten en zich voorbereidden op de drukte die hierop zou volgen. Deze regens,

hoewel een voorbijgaande lastpost voor mij, zijn een harde realiteit waar menig Blauwkeelara kuikens ten prooi aan is gevallen. Dit is belangrijk werk en er wordt veel zorg aan besteed om deze nesten waterproof te maken.

Mijn tijd in dit project was kort maar uitermate lonend. De ervaring uit de eerste hand was ook waardevol voor mij en mijn team in de Minnesota Zoo. Het geeft ons een hele nieuwe kijk op het informeren van bezoekers van de dierentuin over deze vogels en wat het inhoudt om elke soort te redden als het eenmaal zo kritisch

bedreigd wordt. Het Blauwkeelara project komt niet tekort aan noodzaak. Ik kan en zou iedere ridderorde die voorhanden is aan het veldteam, de schenkers en ondersteuners geven, maar dat is niet het hele verhaal. Deze kleine populatie wilde Blauwkeelara's, hoewel in aantal toenemend, is uitermate kwetsbaar. Het lijkt erop of menselijke tussenkomst de enige manier kan zijn om het uitsterven van de spectaculaire arasoort te voorkomen. Uiteindelijk hoop ik dat dit een overlevingsverhaal is.

Een Gouden verzameling (pag.10)

Tekst en foto's Thiago Orsi, vertaald door Toa Kyle

Het was het eind van een hete ochtend in het Amazonia National Park, westelijk Pará, Brazilië. Langs een winderig, modderig pad arriveerde WPT bioloog Toa Kyle en ik op onze bestemming om te ontdekken dat er iets ontbrak aan het landschap. Ik geloofde mijn ogen

Zes weken ervoor had ik datzelfde pad gelopen en een centrum van activiteit van Goudparkieten gezien waaronder een actief nest. Helaas op de ochtend van 8 maart 2007 was wat ontbrak de boom. In zijn plaats vonden we een afgezaagde stomp en gevallen stam. Iemand had blijkbaar de boom omgezaagd om de kuikens te roven van het nest. Onze eerste ervaring was shock, toen waren we boos, daarna verdrietig. Maar daarom moeten ter plaatse zijn. Mijn persoonlijke rol in het Goudparkieten verhaal begon veel eerder en zou niet vlug voorbij zijn.

Mijn werk met de Goudparkiet, het onderwerp van mijn doctoraal begon in juli 2006 toen Toa en ik naar ze op zoek waren in het zuidoosten van de staat Amazonas

in Brazilië. In meer dan een week van zoeken en ondervragen van de lokale bevolking konden we de aanwezigheid van de soort in het gebied niet bevestigen.

Uiteindelijk moesten naar de westkant reizen van de Tapajós rivier, in het aangrenzende Pará, om groepen van deze magnifieke vogels te zien. De eerste keer dat ik een Goudparkiet in het wild zag was een goudmijn van 22 vogels, die langs de Trans Amazon snelweg aan het foerageren waren. De daaropvolgende dagen zagen we andere groepen in het gebied en ik realiseerde me dat ik mijn onderzoeklocatie van zuidoost Amazonas naar west Pará.

Ik begon mijn doctoraalwerk op zijn vroegst in januari 2007, me concentrerend op mijn veldprestaties in en rond Amazonia National Park (ANP). Ik stopte in december van hetzelfde jaar, nadat ik meer dan 160 dagen in het veld had doorgebracht en met de auto, fiets en te voet meer dan 3000km had rondgetrokken. Uiteindelijk spendeerde ik meer dan 900 uren aan het op zoek zijn en bestuderen van deze symbolische soort.

Nieuwe voedselsoorten

Ik bestudeerde Goudparkieten, die aten van 11 verschillende soorten bomen, 10 ervan waren nog nooit beschreven voor deze soort. De vogels concentreren zich op één type fruitboom voor een bepaalde periode, verhuisden dan naar een andere soort als de fruitvoorraad van de voorgaande afnam en de volgende toenam. Bij sommige bomen aten ze van het vruchtvlees of schil, terwijl bij anderen ze de zaden eruit haalden. Het overgrote deel van voedselbomen werd gezien in secundair gewas (b.v. bos dat zichzelf vernieuwd), de vraag blijft van welke bomen ze gebruik maken in ongerept bos. Gedurende de loop van mijn onderzoek waren legio andere bomen in bloei, die door de Goudparkiet werden genegeerd, maar bezocht werden door andere papegaaien soorten zoals de Geelvleugel ara *Ara macao*, Groenvleugel ara *Ara chloroptera* en Witoog aratinga *Aratinga leucophthalmus*.

In de loop van het jaar zag ik specifieke groepen Goudparkieten die aten in dezelfde gebieden.

Hoewel ze voor dagen leken te verdwijnen, denk ik niet dat het soorten zijn die seizoengebonden migreren of over grote afstanden zwerven op zoek naar fruitbomen. Integendeel, het lijkt tenminste bij bepaalde groepen, dat ze een heel jaar zich ophouden in een bepaald gebied.

Zoals beschreven door Toa Kyle (PsittaScene Vol. 17:2) zijn “Muruci” bomen een belangrijke voedselbron voor Goudparkieten, vooral vóór het uitvliegen van de jongen. Ik was getuige van de grootste bijeenkomst Goudparkieten, soms wel tot 50 vogels, in gebieden rijk aan Muruci bomen. Ik zag ook in een murucistruik dat een kuiken leerde zélf te eten. De groep had hem achtergelaten terwijl ze op zoek waren naar andere fruitbomen. Tot mijn vreugde kauwde het kuiken op bloemen, terwijl hij ze een paar seconde in zijn bek hield. Op een keer zag ik een groep van 19 vogels meer dan vier uur eten in een murucistruik.

Groepsverplaatsingen

Ik zag gevarieerde groeps groottes gedurende mijn studietijd, van enkele vogels, tot paren en zelfs groepjes van 50 stuks, maar groepen van 5-7 vogels was het meest voorkomend. Bij slaapbomen zag ik dat tot wel 20 vogels in dezelfde boomholte konden slapen. Omdat men zag dat dezelfde aantallen vogels het hele jaar door in dezelfde slaapboom slieden, maakte ik melding van een groep als een stam, deze term overnemend het eerst gebruikt door Glenn Reynolds (PsittaScene Vol.15:2). Enkele stuks van deze stam bleven de hele dag onsamenhangend bijelkaar, apart etend, parend en knuffelend in paren of voor nestbewaking en verdediging. In de hitte van de namiddag zon rusten de stammen in de schaduw van de bomen vlakbij hun rustplaatsen. Sommige stammen waren vijandig ten

opzichte van andere Goudparkieten op nest- en voederplaatsen terwijl in andere gebieden stammen vredig met elkaar vermengden, Door de locaties van specifieke stammen op te sporen en rustplaatsen te lokaliseren, schat ik de populatie van de Goudparkiet in mijn studiegebied (rond 4.000km²) op een paar honderd stuks. Maar slechts een klein deel hiervan lijkt actief te reproduceren. Men zag gemiddeld maar twee of drie kuikens per groep. Men zag maximaal vier kuikens per troepen van meer dan 20 vogels. Dit lage aantal kuikens per groep suggereert een lage reproductie-uitkomst misschien vanwege een onevenredig aantal niet reproducerende vogels ten opzichte van broedende vogels. Sociale communicatie over en weer tussen stamleden kan heel spectaculair zijn om naar te kijken. In de vroege ochtenduren op nestplaatsen houdt de stam zich bezig met gladstrijken van de veren en gezellig met elkaar omgaan. Vogels groeperen in paren bijelkaar op dode takken waar ze elkaar verzorgen. Spelen is op die tijd ook een opmerkelijk gedrag. Sommigen pikken plagerig naar elkaar, soms ondersteboven hangend totdat ze de tak loslaten, kort vallen voordat ze naar dezelfde tak vliegen. Eén keer zag ik enkelen een rij vormen aan een rank waarbij ze ondersteboven hingen en speels elkaar beten. Tijdens deze momenten zag ik dat andere vogels op hoger gelegen takken bleven zitten. Misschien zijn dat de oudste groepsleden die zichzelf vrijwillig inzetten voor de waakzaam- en zekerheid van de stam.

Nest- en slaapbomen

Tijdens mijn tijd in het veld kon ik zo'n 14 rustbomen lokaliseren, waarvan acht actieve nesten tijdens de broedperiode. Alle bomen bevonden zich in open gebieden

begrensd door de Trans Amazon snelweg of in agrarische stukjes grond afhankelijk van de invloed van mensen. Ik vond geen enkele voorkeur voor specifieke boomsoorten of structuur voor nestdoeleinden. Goudparkieten stammen bleven een bepaald nest gebruiken als slaapplaats buiten de broedtijd. Slechts één boom werd verlaten in de loop van mijn onderzoek, maar dit gebeurde nadat het omliggende gebied van de boom werd afgebrand vanwege het bevorderen van de groei van gras. In dit geval bleef de troep in hetzelfde gebied, waarbij ze een andere boomholte gebruikte om te slapen. Ik zag vaak agressief gedrag bij nestelende vogels ten opzichte van groepen Goudparkieten of andere soorten papegaaien. Goudparkieten zijn bedreven in het verjagen van andere vogels uit het gebied van hun nesten zonder ooit in direct contact met de “voorbijgangers” te komen. Maar de bordjes werden verhangen voor één ongelukkige Goudparkiet die ik observeerde, toen hij té dicht naar nestholte van een Vleermuisvalk *Falco ruficularis* vloog, werd de vogel snel afgeschrikt door deze snelle vliegers.

Stropen en ontbossing

Het roven van papegaaien voor de illegale dierenhandel blijft doorgaan in Amazonia National Park. De nestboom waar we in wilde klimmen in maart 2007 was overduidelijk in februari omgehakt om de nestlingen te roven. In dit geval verminderde de clan van zes vogels tot vier, die bleven rusten in het gebied in een andere boom. Talrijke inwoners die ik sprak, gaven toe dat ze Goudparkieten thuis hebben en vertelden ook dat ze aanbieding hadden gekregen van anderen om ze te kopen. Ik kwam ook nestbomen tegen ten zuiden van ANP waarin houten planken waren gespijkerd, die dienst deden als ladder naar de

nestholte. Hoewel nestroverij in dit gebied blijkbaar niet op georganiseerde schaal gebeurt zoals in oostelijk Pará, elke dag zien we meer tekenen van actieve stroperij.

De activiteiten van handelaren en doorgaand verlies van habitat zijn de voornaamste risico's tot uitsterven voor de Goudparkieten. Studies van de laatste tijd hebben een patroon blootgelegd van voortschrijdende ontbossing in de Amazone en de voorspellingen zijn niet gunstig. In dit nogal sombere scenario zal het overgrote deel van het verspreidingsgebied van de Goudparkieten, waar het Amazonia National Park is gevestigd, het middelpunt van hoop worden voor het overleven van de soort. Er zijn nieuwe beschermingsafdelingen opgezet in het gebied, die de instandhouding van deze speciale vogel op lange termijn moet garanderen. Toegegeven dat het controleren van de activiteiten van handelaren in wildlife een uitdaging zal zijn. Een positief teken, kortgeleden is Friends of the Amazonia National Park opgericht. Deze NGO heeft educatieve lezingen gegeven aan

de gemeenschappen grenzend aan het ANP en is een welkome bondgenoot bij het verhogen van het bewust worden van de belangrijkheid om het overleven in de toekomst van de Goudparkiet in het gebied te garanderen. Milieuscholing is zonder twijfel de voornaamste maatregel die kan worden genomen om zodoende het aantal, dat voor de dierenhandel wordt gevangen, te verminderen. *Gebieden voor toekomstig onderzoek* Nestwerk van de Goudparkieten ontbreekt nog steeds zorgelijk. Blijkbaar is voor ieder herstelprogramma van een bedreigde soort belangrijk te weten hoe goed (of slecht) een dier reproduceert in het wild. In het geval van de Goudparkiet is het uiterst interessant om uit te zoeken of een bepaalde stam uit verschillende broedparen bestaat of een enkel broedpaar geholpen door hun kuikens uit succesvolle broedseizoenen – een theorie die werd gesuggereerd door Glenn Reynolds in PsittaScene Vol. 15:2. Kennis van uit hoeveel vogels de reproducerende populatie bestaat zal ons helpen de kwetsbaarheid te

begrijpen, die ze tegemoet zien en achtereenvolgens de richting te bepalen voor bescherming in de toekomst. Mijn studie was bevooroordeeld omdat bijna al mijn waarnemingen gedaan werden in de nabijheid van de Trans Amazon snelweg. Dit is deels vanwege de voorkeur van de Goudparkiet voor broeden en slapen in open, geërodeerde gebieden, maar ook vanwege gebrek aan voldoende wegnennetwerken binnen het park, om zodoende voldoende onderzoek te doen in oorspronkelijk bos. Het is te hopen dat onderzoek in de toekomst een evenredige balans kan treffen tussen de tijd die mensen spenderen in veranderd en natuurlijke landschappen om beter de habitateisen voor deze betoverende vogels te bepalen. Een beter begrip van de biologie van de Goudparkiet, gekoppeld aan de scholingsprogramma's voor de mensen en gemeenschappen die de gebieden bewonen waar de vogels zich ophouden, is essentieel om deze markante unieke soort te behouden.

Onderschriften:

Een serie foto's genomen bij een nestboom in ANP. De oorspronkelijke groep van zes vogels is te zien op de foto middenrechts. Nadat de boom was omgehakt door stropers (boven), werden er nog maar vier vogels gezien in het gebied. De nestholte zelf was waarschijnlijk in één van de takken.

Een Goudparkiet eet van een vrucht die ter plaatse Tapiri heet (boven). Als een groep een murucistruik vol met onrijp fruit (rechts) bestormen, kan men de vogels op korte afstand observeren.

Vogels onderzoeken holtes, zitten elkaar achterna en pikken en knuffelen elkaar in het eerste uur van de dageraad en de laatste uren van de dag, meestal in de buurt van hun nest of slaapboom. In de hitte van de dag (onder) vinden ze schaduw en rusten of zitten gezellig bij elkaar.

Deze speciale nestboom staat in een lagune die vol zit met kaaimannen. Onnodig te zeggen dat we niet stonden te trappelen om naar de boom te zwemmen en erin te klimmen. We hebben een drijvende kajak gekocht die ons zal helpen om de nestbomen te bereiken zoals deze en ook op zoektochten begeleiden naar andere nesten die omringd zijn door water.

Vertalingen Ria Vonk, Willemstad

Vanwege vakantie is er deze keer helaas geen "Nieuwsflits"!